

“SUR”LARLA ÇEVİRİLİ İŞGÜCÜ PİYASASINDA “NE İŞ OLSA YAPARIM” GENÇLİĞİ



*DR. İŞİL KURNAZ BALTACI
SERTAÇ IŞIK*

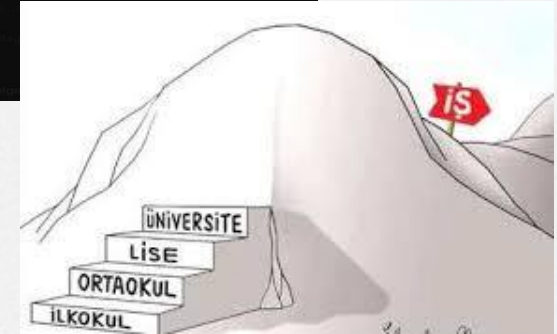
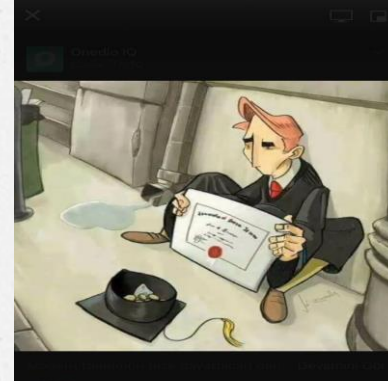
*SPM SEMİNERLERİ
ARALIK 2016,
ANKARA*

İŞTE BU GENÇ(İŞSİZ)LİĞİN(İN) AYAK SESLERİ...

- o Günümüz işgücü piyasasında gençler, işverenlere ve yöneticilere kendilerini beğendirmek için büyük bir mücadele veriyor....
- o İşgücü piyasasında emeğini sunmak isteyen gençler açısından geçmiştekine oranla beklentiler ve gerçekler arasındaki uçurum daha keskin.
- o Gençler bir taraftan daha iyi bir gelecek, iyi bir kariyer ve yüksek bir ücret beklentisi içindeyken; diğer taraftan işgücü piyasasında yüzlerine kapanan kapılar ve geri dönmeyen iş başvuruları gerçeği ile yüzleşmek zorunda.
- o Günümüz gençleri için yetişkinliğe uzanan yol daha başlangıçta çok uzun ve karmaşık bir yapı sergiliyor.

İŞTE BU GENÇ(İŞSİZ)LİĞİN(İN) AYAK SESLERİ...

BEKLENTİLER VS. GERÇEKLER



GENÇ?

- o 15 - 24 yaş grubu
- o 30 - 34 yaş grubu=*yetişkin gençler*
- o Birleşmiş Milletler verilerine göre, bugün dünya nüfusunun yaklaşık dördte biri, yani 1.8 milyardan daha fazla insan, 15 ila 30 yaş grubundaki gençlerden oluşuyor.



Tablo 4. Türkiye İşgücü Piyasasında Genç İşgücü Profili, Ağustos 2016 Dönemi

| (Bin Kişi) | Kadın | Erkek | Toplam |
|------------------------------|-------|-------|--------|
| 15 - 24 Yaş Grubundaki Nüfus | 5.887 | 5.971 | 11.858 |
| İşgücü | 1.932 | 3.416 | 5.348 |
| İstihdam Edilenler | 1.448 | 2.835 | 4.282 |
| Zamana Bağlı Eksik İstihdam | 26 | 40 | 66 |
| Yetersiz İstihdam | 34 | 92 | 125 |
| İşsizler | 484 | 581 | 1.065 |
| İşgücüne Dahil Olmayanlar | 3.955 | 2.556 | 6.510 |
| (Yüzde) | | | |
| İşgücüne Katılma Oranı | 32.8 | 57.2 | 45.1 |
| İstihdam Oranı | 26.4 | 47.5 | 36.1 |
| İşsizlik Oranı | 25.1 | 17.0 | 19.9 |
| Tarım Dışı İşsizlik Oranı | 32.4 | 19.8 | 24.1 |

- *Kaynak: TÜİK, Hanehalkı İşgücü Anketi Sonuçları; "15-24 Yaş Grubundaki Nüfusun İşgücü Durumu, Toplam- Kadın- Erkek", (Erişim) http://www.tuik.gov.tr/PreTablo.do?alt_id=1007, 16.11.2016.*

TÜRKİYE İŞGÜCÜ PİYASASINDA GENÇLER AÇISINDAN TEMEL SORUN ALANLARI

- o Ekonomik durgunluklar ve buna bağlı olarak ortaya çıkan talep yetersizlikleri,
- o Ne eğitimde ne istihdamda yer almayan gençlerin oranının yüksek olması,
- o Okuldan işe geçiş sürecinde yaşanan zorluklar,
- o Nitelik ve beceri uyumsuzlukları,
- o İşsizlik riski açısından cinsiyetler arası farklılıklar,
- o İşgücü piyasasına dahil olmama yönündeki eğilimin yüksek olması,
- o Genç işsizliğinin kalıcı ve yapısal bir problem haline gelmesi.

SUR GENÇLİĞİNİN İŞGÜCÜNE KATILIM VE MESLEKİ EĞİTİM EĞİLİMİNİN BELİRLENMESİNE YÖNELİK SAHA ARAŞTIRMASI

- o Araştırmanın Konusu:** Diyarbakır Sur İçi bölgesinde hizmet sunan, imalat ve ticaret yapan esnaf ve sanatkarların bölgede yaşanan terör olaylarından etkilenmesi nedeniyle işsiz kalan çalışanların ekonomik ve sosyal durumları ile mesleki yeterliliklerinin tespit edilmesi.
- o Hedef Kitle:** Sur İçi bölgesindeki iş yerinde çalışmış ancak bölgede yaşanan terör olayları nedeniyle işlerini kaybetmiş olan gençler ile evsiz kalan gençler.

YÖNTEM

- o Bu çalışmada nicel araştırma yöntemi kullanılarak veri toplama aracı oluşturulmuştur.
- o Çalışmanın kavramsal ve teorik boyutu ile ilgili literatür taramasının tamamlanmasının ardından, saha araştırmasında kullanılacak yöntem ve istatistiksel teknik belirlenmiştir.
- o Araştırmada, esas olarak Diyarbakır ili Sur ilçesinde yaşayan gençlerin profilini ve iş ve meslek programları kapsamındaki eğilimlerini belirlemeye yönelik bir araştırma modeli kurgulanmıştır.
- o Bu doğrultuda, katılımcıların kişisel özellikleri, eğitimsel nitelik, beceri ve mesleki yeterlilik düzeyleri, işgücü piyasasındaki durumları ve işgücü piyasası deneyimleri, girişimcilik, mesleki eğitim programlarına katılım eğilimlerini ortaya koyabilmek amacıyla bir soru formu geliştirilmiştir.

YÖNTEM

- o Veri toplama aracı, Diyarbakır'ın Sur ilçesinde yaşayan yaş grubundaki gençlere yüz yüze görüşme yöntemi uygulanmıştır.
- o Çalışmanın güvenilirliğini artırmak için anket formlarının yüz yüze görüşme yöntemi ile doldurulması nedeniyle Kürtçe ve Arapça bilen anketörler tercih edilmiştir.
- o Araştırma sonucunda toplanan verilerin istatistiksel analizi ve yorumlanması için SPSS 25.0 (Statistical Packages For Social Sciences) paket programı kullanılmıştır.
- o Araştırmadan elde edilen verilerin analizinde, ankette yer alan sorular için frekans değerleri ve yüzdeler payları tablolar halinde sunulmuştur. Çeşitli değişkenler arasındaki ilişkileri ortaya koyabilmek amacıyla çapraz tablolar düzenlenmiştir.

SINIRLILIKLAR

- o Araştırma alanının yaşanan terör olayları ve çatışmaların etkisiyle içinde bulunduğu mevcut durum ile - anketörlerin gözlemlerine dayanan - bölge halkının anketlere yönelik güvensizliği nedeniyle hedef kitle içinde yer alan gençlere ulaşmak noktasında ciddi anlamda zorluk yaşanmıştır.
- o Saha araştırması ile toplanan nicel verilerin, katılımcılar tarafından doğru şekilde verilmiş bilgilerden elde edildiği kabul edilmiştir.
- o Araştırmadan elde edilen bulgular, gerek Diyarbakır işgücü piyasasının gerekse Türkiye işgücü piyasasının bütününü yansıtmamaktadır.

ARAŞTIRMA ALANI

- o Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi istatistiklerine göre, Sur ilçesinin 2015 yılsonu itibarıyla toplam nüfusu 117 binin üzerinde.
- o Sur ilçesine ilişkin nüfus istatistikleri, son 5 yıl için değerlendirildiğinde bölge nüfusunun giderek azaldığı, başka bir ifadeyle bölgenin göç verdiği görülüyor.
- o Bölgede yaşayanların yüzde 50.7'sinin kadın ve yüzde 49.3'ünün erkeklerden oluşmaktadır.

ARAŞTIRMA ALANI

- o Diyarbakır genelinde nüfus artış hızının en düşük olduğu ilçe, Sur'dur. Sur ilçesinde 2015 yılı itibarıyla bir önceki yıla göre nüfus artış hızındaki değişim binde - 33.8 düzeyindedir.
- o 2015 yılı itibarıyla Sur ilçesinde 6 ve daha yukarı yaş grubunda okuma yazma bilenlerin oranı yüzde 89.7'dir. Bu oran, kadınlarda 83.2; erkeklerde ise yüzde 96.2'dir.
- o 2015 yılı itibarıyla Sur ilçesinde ortalama hanehalkı büyüklüğü 5.49'dur.
- o Diyarbakır ilince doktora derecesine sahip olan kişilerin en çok yaşadığı ilçe Sur'dur. Buna göre, Diyarbakır genelinde erkek nüfus için toplam bin 94 ve kadın nüfus için 405 olan doktora mezunları arasında 370 erkek ve 111 kadın Sur ilçesinde yaşamaktadır. Bu anlamda, Diyarbakır'da doktora mezunu nüfusun yüzde 32'si Sur'da hayatını sürdürmektedir.

ARAŞTIRMA ALANI

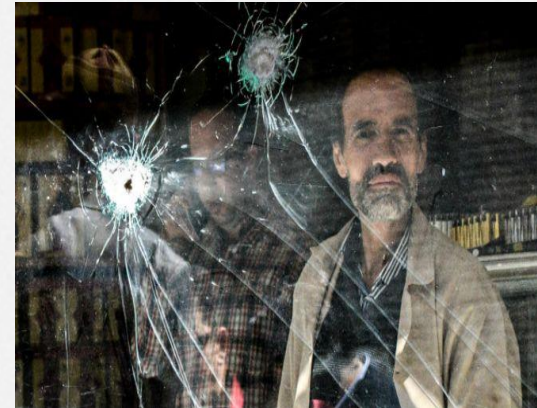
- o Yaşanan terör olayları sonrasında, kaç gencin işsiz kalmış olduğuna ilişkin halihazırda sağlıklı veri yok.
- o Terör olayları ve çatışmalar nedeniyle Sur İçi bölgesinde mevcut olan güvenliksiz ortam ve yaşanan uzun sokağa çıkma yasağı, bölgede yaşayan yaklaşık 20 bin kişinin evlerini terk etmek zorunda kalmasına ve Diyarbakır'ın farklı ilçelerine veya farklı merkezlerine göç etmelerine yol açmış.
- o Sur Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı'ndan elde edile verilere göre, 3 ay sokağa çıkma yasağı uygulanan 6 mahallede yaşayan 4 bin 595 aileye maddi yardım desteğinde bulunulmuş.
- o Diyarbakır Esnaf ve Sanatkarlar Odaları Birliğı verilere göre, Sur İçi bölgesindeki küçük ve orta ölçekli işletme sayısı 2 bin 200.
- o Diyarbakır Ticaret ve Sanayi Odası'ndan edinilen verilere göre, 750 işletme odaya kayıtlı. Ancak bölgede kayıt dışı çalışan çok sayıda işletmede var.

ARAŞTIRMA ALANI

- o Bölgeye ilişkin veriler, terör ve çatışma ortamı sonrasında Sur'da iş yeri olan en az 500 esnafın iş yerini kapattığını, iŐletmelerin çalışan sayısında da yüzde 30 düzeyinde bir azalma olduğunu gösteriyor.
- o iŐletmelerin kapalı kaldıkları süre boyunca istihdam edilenlerin büyük çoğunluğu herhangi bir gelirden yoksun kalmış, genel olarak günlük veya haftalık ücretler ile kısa süreli ve geçici Şekilde çalıŐtırılmıŐ.
- o Eylül 2015 sonrasında Sur ilçesindeki işletme ve esnafa ait iş yerlerinde istihdam edilenler, ancak sokağa çıkma yasağı kaldırıldıktan sonra eski iş yerleri tarafından geri ađrılmıŐlar.
- o Yaşanan terör olayları nedeniyle zor duruma düŐen daha büyük iŐletmelerde yetiŐtirilmıŐ, nitelikli çalışanların iŐten çıkarılmak zorunda kalmış ve yasak kaldırıldıktan sonra da bu iŐletmelerde aynı kapasitede hizmet sunumuna baŐlanamaması sebebiyle nitelikli işgücü kaybı ortaya çıkmıŐ.

SUR'DAN SESLER...

- o Diyarbakır esnafı: “Günü kurtarıyoruz.”
- o “İş yok, sadece gün geçiriyorum.”
- o “*Sur açık fabrikaydı, binlerce insan çalışıyordu. Ekonomik canlılık vardı, şu an her şey durmuş.*”
- o “Bölgedeki işletmeler kendilerinden feragat ediyor. Kendi işletmelerimizde yüzde 25 oranında bir küçülmemiz var.”
- o 'Yüzde 50 ciro kaybı.'
- o “*Bugün istihdamda çatışmalar öncesindeki tabloya kıyasla yüzde 30'luk bir düşüş var.*”



SUR'DAN SESLER...



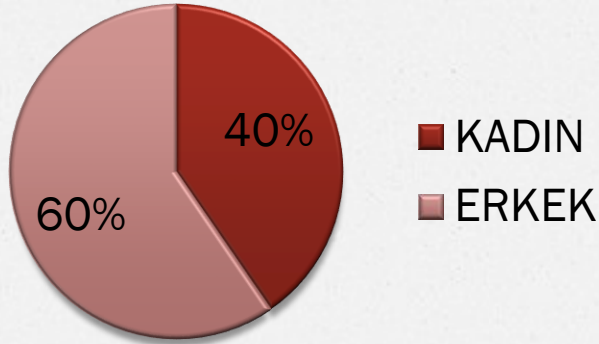
- o "Bölgede ekonomi dibe vurdu."
- o "Ekonomi tam bir çöküş içinde."
- o "***Büyük sektörlerde yüzde 50 üzerinde işçi çıkaranlar var.***"
- o "Sermaye ürkektir, çatışmalı ortamları sevmez."
- o "Bir yıllık çatışma ortamı ekonomiyi sadece bir yıl durdurtmadı, beş yıl gerilettili."
- o "***Bölgedeki işletmeler kendilerinden feragat ediyor. Kendi işletmelerimizde yüzde 25 oranında bir küçülmemiz var.***"

SUR'DAN SESLER...

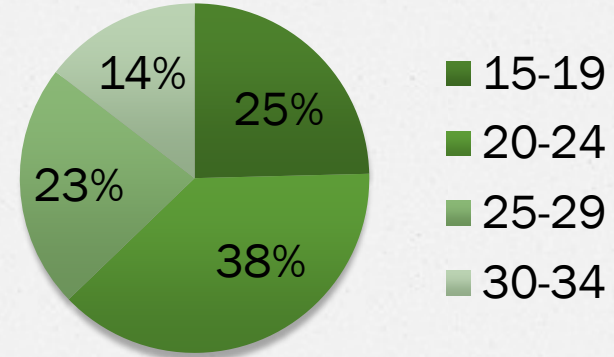
- o "Turizm etkilendi, oteller boş."
- o *"Bir yıl önce otellerde yüz 60 doluluk oranı vardı. Şu an yüzde 20'nin altına düştü."*
- o 'Tek bir fuar bile yapamadık.'
- o **"Çatışmalar başladığından beri bir fuar bile yapamadık. Çok istememize rağmen dışarıdaki firmalar güvenlik kaygılarından dolayı gelmek istemedi."**
- o **"Çatışmalar başladı, işsizlik arttı."**
- o *"Bölgede iş arayanların sayısı çoğalmış ama iş yok. Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) verilerine göre, 2016 yılı Ocak döneminde geçen yılın aynı dönemine işsizlik oranının en yüksek olduğu şehirler arasında çatışmaların yaşandığı Diyarbakır, Mardin ve Şırnak da var."*

KATILIMCI PROFİLİ: KİŞİSEL ÖZELLİKLER

CİNSİYET

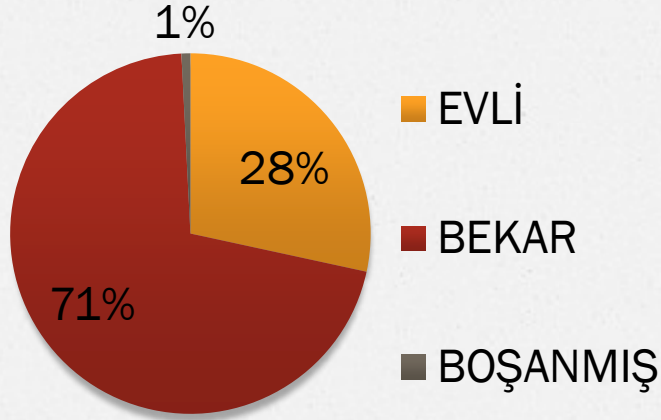


YAŞ GRUBU

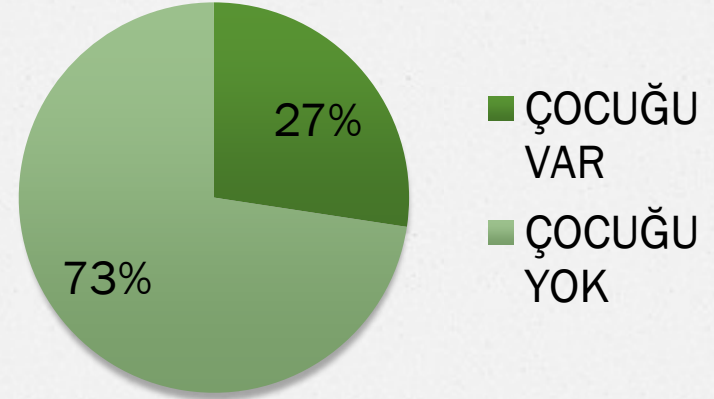


KATILIMCI PROFİLİ: KİŞİSEL ÖZELLİKLER AİLEVİ YÜKÜMLÜLÜKLER

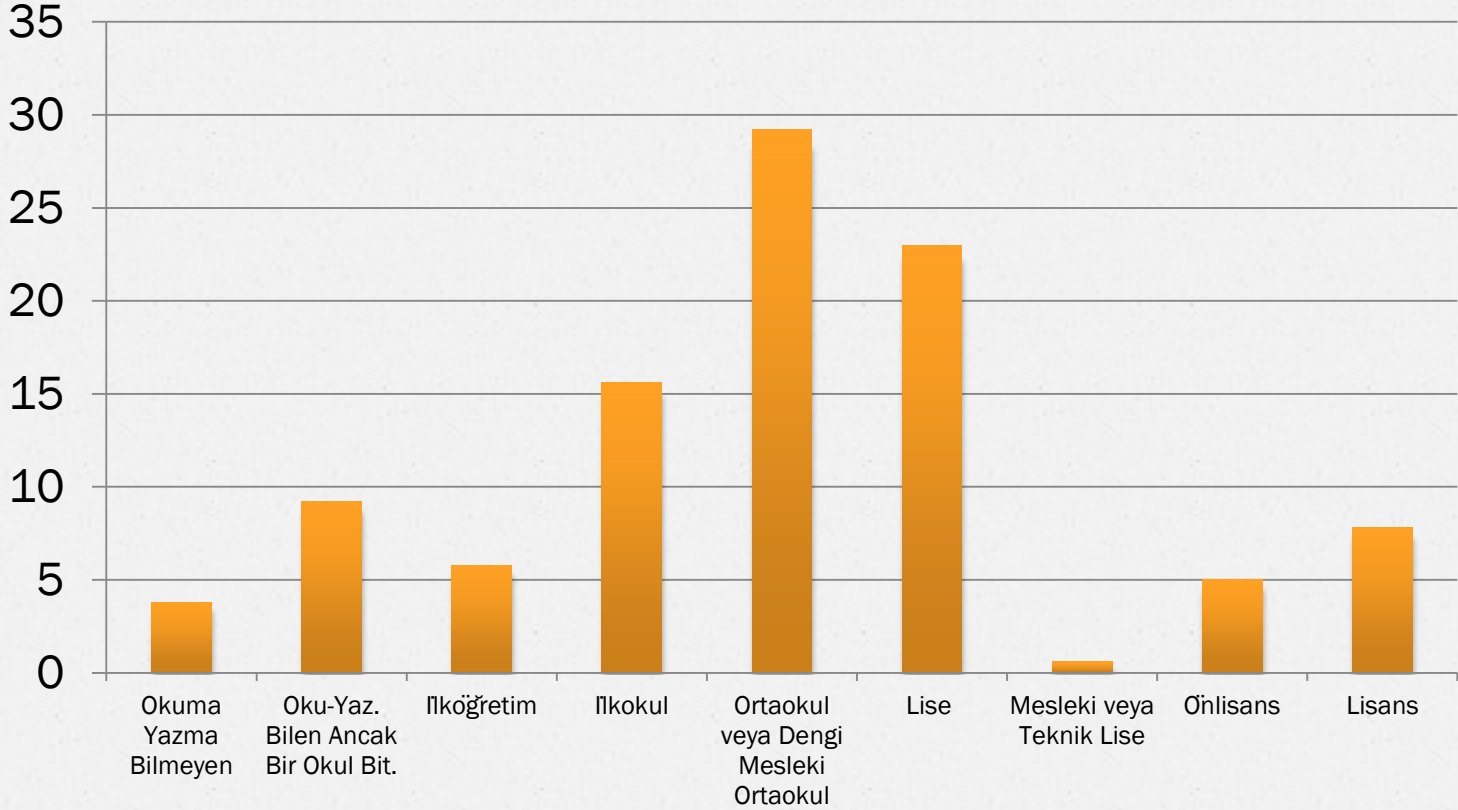
MEDENİ DURUM



ÇOCUK SAHİBİ OLMA

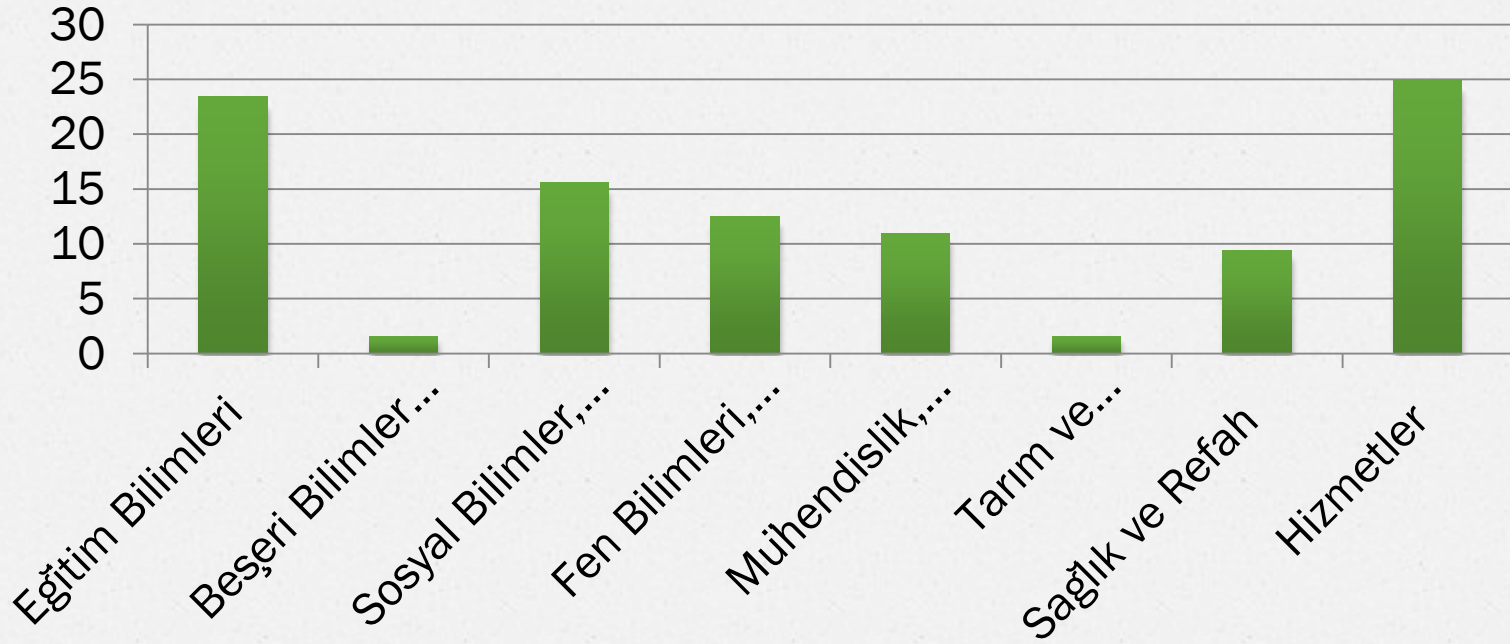


KATILIMCI PROFİLİ: EĞİTİM DURUMU



KATILIMCI PROFİLİ: EĞİTİM DURUMU

EĞİTİM ALANI (ÖNLİSANS VE LİSANS MEZUNLARI İÇİN)



KATILIMCI PROFİLİ: NİTELİK – BECERİ PROFİLİ

Mesleki Yeterlilik Belgesi

| | Frekans | Yüzde |
|---------------|------------|--------------|
| Var | 67 | 13.4 |
| Yok | 433 | 86.6 |
| Toplam | 500 | 100.0 |

Mesleki Yeterlilik Alanı (Mesleki Yeterlilik Belgesi Olan Katılımcılar için)

| | Frekans | Yüzde |
|----------------|---------|-------|
| Tekstil | 11 | 16.4 |
| Kuaförlük | 7 | 10.4 |
| Çocuk Gelişimi | 5 | 7.5 |
| Muhasebe | 4 | 6.0 |
| Hasta Kabul | 3 | 4.5 |
| Halı Dokuma | 3 | 4.5 |
| Aşçılık | 3 | 4.5 |
| Özel Güvenlik | 3 | 4.5 |
| Elektrik | 3 | 4.5 |

HANEHALKI ÖZELLİKLERİ

| Hanede Yaşayan Kişi Sayısı | | |
|--|------------|--------------|
| | Frekans | Yüzde |
| Tek kişilik Hanehalkı | 2 | 0.4 |
| Çekirdek Aileden Oluşan Hanehalkı (2 - 4 kişi) | 114 | 22.8 |
| Geniş Aileden Oluşan Hanehalkı (5 - 10 kişi) | 358 | 71.6 |
| Geniş Aileden Oluşan Hanehalkı (11 ve daha fazla kişi) | 26 | 5.2 |
| Toplam | 500 | 100.0 |

| Ev Mülkiyeti | | |
|-------------------------------|------------|--------------|
| | Frekans | Yüzde |
| Kendi Mülkü | 18 | 3.6 |
| Aile Bireylerinden Birine Ait | 274 | 54.8 |
| Kira | 199 | 39.8 |
| Diğer (Akrabalara Ait) | 9 | 1.8 |
| Toplam | 500 | 100.0 |

| Hanede Gelir Getirici Kişi Sayısı | | |
|-----------------------------------|------------|--------------|
| | Frekans | Yüzde |
| Yok | 65 | 13.0 |
| 1 kişi | 255 | 51.0 |
| 2 kişi | 129 | 25.8 |
| 3 kişi | 37 | 7.4 |
| 4 kişi | 10 | 2.0 |
| 5 kişi | 3 | 0.6 |
| 6 kişi | 1 | 0.2 |
| Toplam | 500 | 100.0 |

| Hanenin Toplam Geliri | | |
|-----------------------|------------|--------------|
| | Frekans | Yüzde |
| 1.000 TL altı | 177 | 35.4 |
| 1.001 - 2.000 TL | 206 | 41.2 |
| 2.001 - 3.000 TL | 79 | 15.8 |
| 3.001 TL ve üzeri | 38 | 7.6 |
| Toplam | 500 | 100.0 |

İŞGÜCÜ PİYASASI GÖSTERGELERİ

| | Katılımcı Sayısı |
|---------------------------|------------------|
| İşgücü | 410 |
| İstihdam | 165 |
| İşsizlik | 245 |
| İşgücüne Dahil Olmayanlar | 90 |
| Toplam | 500 |

İŞGÜCÜ PİYASASI GÖSTERGELERİ: İSTİHDAM DURUMU

| İstihdam Durumu | | |
|------------------|------------|--------------|
| | Frekans | Yüzde |
| İstihdamda | 165 | 33.1 |
| İstihdamda Değil | 334 | 66.9 |
| Toplam | 499 | 100.0 |

| Kayıt Dışı İstihdam | | |
|---------------------|---------|-------|
| | Frekans | Yüzde |
| Sosyal Güvence Var | 59 | 36.0 |
| Sosyal Güvence Yok | 105 | 64.0 |

| Çalışma Şekli | | |
|---------------|------------|--------------|
| | Frekans | Yüzde |
| Tam Zamanlı | 140 | 85.9 |
| Yarı Zamanlı | 23 | 14.1 |
| Toplam | 163 | 100.0 |
| Sürekli | 84 | 50.9 |
| Geçici | 81 | 49.1 |
| Toplam | 165 | 100.0 |

| Mevcut İşiniz İlk Düzenli İşiniz mi? | | |
|--------------------------------------|------------|--------------|
| | Frekans | Yüzde |
| Evet | 74 | 45.1 |
| Hayır | 90 | 54.9 |
| Toplam | 164 | 100.0 |

İŞGÜCÜ PİYASASI GÖSTERGELERİ: İSTİHDAM DURUMU

| İş Tecrübesi | | |
|----------------|------------|--------------|
| | Frekans | Yüzde |
| 1 yıldan az | 78 | 48.1 |
| 1 - 3 yıl | 32 | 19.8 |
| 3 - 5 yıl | 14 | 8.6 |
| 5 yıldan fazla | 38 | 23.5 |
| Toplam | 162 | 100.0 |

| Ücret Düzeyi | | |
|-------------------|------------|--------------|
| | Frekans | Yüzde |
| 1.300 TL altı | 83 | 50.3 |
| 1.301 - 1.500 TL | 19 | 11.5 |
| 1.501 TL ve üzeri | 20 | 12.1 |
| Toplam | 165 | 100.0 |

| Mevcut İşinize Kadar Kaç İş Değiştirdiniz? | | |
|--|------------|--------------|
| | Frekans | Yüzde |
| Hiç | 33 | 20.1 |
| 1 | 23 | 14.0 |
| 2 | 29 | 17.7 |
| 3 | 15 | 9.1 |
| 4 | 18 | 11.0 |
| 5 - 9 | 32 | 19.5 |
| 10 ve daha fazla | 14 | 8.5 |
| Toplam | 164 | 100.0 |

İŞGÜCÜ PİYASASI GÖSTERGELERİ: İSTİHDAM DURUMU

| | | İstihdam Durumu | | |
|----------|-------|-----------------|------------|--------|
| | | Çalışıyor | Çalışmıyor | Toplam |
| Cinsiyet | Kadın | 22 | 179 | 201 |
| | Erkek | 143 | 155 | 298 |
| Toplam | | 165 | 334 | 499 |

| İstihdam Durumu | | | | |
|-----------------|-------------------|-----------|------------|--------|
| | | Çalışıyor | Çalışmıyor | Toplam |
| Yaş Grupları | 15 - 19 yaş grubu | 38 | 84 | 122 |
| | 20 - 24 yaş grubu | 56 | 135 | 191 |
| | 25 - 29 yaş grubu | 40 | 73 | 113 |
| | 30 34 yaş grubu | 31 | 42 | 73 |
| Toplam | | 165 | 334 | 499 |

İŞGÜCÜ PİYASASI GÖSTERGELERİ: İSTİHDAM DURUMU

| | | İstihdam Durumu | | |
|------------------|---|-----------------|------------|--------|
| | | Çalışıyor | Çalışmıyor | Toplam |
| Eğitim Düzeyi | Okuma Yazma Bilmeyen | 4 | 15 | 19 |
| | Okuma Yazma Bilen Ancak Bir Okul Bitirmeyen | 12 | 34 | 46 |
| | İlköğretim | 10 | 19 | 29 |
| | İlkokul | 24 | 54 | 78 |
| | Ortaokul veya Dengi Mesleki Ortaokul | 51 | 95 | 146 |
| | Lise | 36 | 78 | 114 |
| | Mesleki veya Teknik Lise | 1 | 2 | 3 |
| | Önlisans | 10 | 15 | 25 |
| | Lisans | 17 | 22 | 39 |
| | Toplam | 165 | 334 | 499 |

İŞGÜCÜ PİYASASI GÖSTERGELERİ: İSTİHDAM DURUMU

İş Memnuniyeti Düzeyi (Mevcut işinizden ne kadar memnunsunuz?)

| | Hiç memnun değilim | Memnun değilim | Fena değil | Memnunum | Çok memnum |
|---------|--------------------|----------------|------------|----------|------------|
| Frekans | 25 | 18 | 37 | 77 | 7 |
| Yüzde | 15.2 | 11.0 | 22.6 | 47.0 | 4.3 |

İşinizden Memnun Olmamanızın Nedenleri Nelerdir?

| | İlk Sırada Yer Alan Nedenler | | İkinci Sırada Yer Alan Nedenler | | Üçüncü Sırada Yer Alan Nedenler | |
|---------------------------|------------------------------|----------------------|---------------------------------|---------------------------|---------------------------------|--|
| | Frekans | | Frekans | | Frekans | |
| Monoton | 77 | Ücret düzeyi düşük | 50 | Çalışma koşulları olumsuz | 30 | |
| Sosyal güvencesi yok | 37 | Sosyal güvencesi yok | 11 | Ücret düzeyi düşük | 17 | |
| Ücret düzeyi düşük | 25 | | | Sosyal güvencesi yok | 15 | |
| Çalışma koşulları olumsuz | 18 | | | | | |

İŞGÜCÜ PİYASASI GÖSTERGELERİ: BECERİ UYUM(SUZLUĞ)U

| | | Frekans | Yüzde |
|---|-------------------------|---------|-------|
| Sahip olduğum beceriler, yaptığım işin gerektirdiğinin; | Çok altındadır | 3 | 1.8 |
| | Biraz altındadır | 4 | 2.4 |
| | Gerektirdiği düzeydedir | 94 | 57.0 |
| | Biraz üzerindedir | 32 | 19.4 |
| | Çok üzerindedir | 32 | 19.4 |
| | Toplam | 165 | 100.0 |

İŞGÜCÜ PİYASASI GÖSTERGELERİ: İŞSİZLİK

| İşsizlik Durumu | | |
|---------------------------|------------|--------------|
| | Frekans | Yüzde |
| İş Arıyor (İşsiz) | 245 | 49.0 |
| İş Aramıyor (İşsiz Değil) | 255 | 51.0 |
| Toplam | 500 | 100.0 |

| | | İşsizlik Durumu | | Toplam |
|----------|-------|-----------------|-------------|--------|
| | | İşsiz | İşsiz Değil | |
| Cinsiyet | Kadın | 130 | 72 | 202 |
| | Erkek | 115 | 183 | 298 |
| Toplam | | 245 | 255 | 500 |

İŞGÜCÜ PİYASASI GÖSTERGELERİ: İŞSİZLİK

| İşsiz Kalmanızın Nedenleri Nelerdir? | | |
|--|---------|-------|
| | Frekans | Yüzde |
| İlk Sırada Yer Alan Nedenler | | |
| Bölgede Yeterince İş Olmaması | 93 | 27.0 |
| Mesleğimin Olmaması | 50 | 14.5 |
| Meslek Belgemin Olmaması | 24 | 7.0 |
| Çevre/ Tanıdıklarımın Olmaması | 24 | 7.0 |
| Cinsiyet | 21 | 6.1 |
| Çocuk Sahibi Olma | 17 | 4.9 |
| İkinci Sırada Yer Alan Nedenler | | |
| Bölgede Yeterince İş Olmaması | 82 | 29.2 |
| Çevre/ Tanıdıklarımın Olmaması | 49 | 17.4 |
| Cinsiyet | 28 | 10.0 |
| Mesleğimin Olmaması | 25 | 8.9 |
| Ailemin Destek Olmaması (Maddî-Manevî) | 18 | 6.4 |
| Meslek Belgemin Olmaması | 18 | 6.4 |
| Üçüncü Sırada Yer Alan Nedenler | | |
| Bölgede Yeterince İş Olmaması | 53 | 24.7 |
| Çevre/ Tanıdıklarımın Olmaması | 43 | 20.0 |
| Mesleğimin Olmaması | 27 | 12.6 |
| Meslek Belgemin Olmaması | 20 | 9.3 |

İŞGÜCÜ PİYASASI GÖSTERGELERİ: İŞSİZLİK

| | Frekans | Yüzde |
|--|------------|--------------|
| İş Arama Kanalı - İlk Tercih | | |
| Sosyal Medya | 7 | 2.8 |
| Doğrudan İşverene Başvuru | 59 | 24.0 |
| Eşe Dosta Ricada Bulunma | 45 | 18.3 |
| İŞKUR'a Başvuru | 133 | 54.1 |
| Özel İstihdam Bürolarına Başvuru | 2 | 0.8 |
| Toplam | 246 | 100.0 |
| İş Arama Kanalı - İkinci Tercih | | |
| Doğrudan İşverene Başvuru | 7 | 8.4 |
| Eşe Dosta Ricada Bulunma | 16 | 19.3 |
| İŞKUR'a Başvuru | 50 | 60.2 |
| Özel İstihdam Bürolarına Başvuru | 5 | 6.0 |
| Gazete ve İnternetteki İş İlanları | 4 | 4.8 |
| Kendi İşyerini Kurmak Amacıyla Girişimde Bulunma | 1 | 1.2 |
| Toplam | 83 | 100 |

İŞGÜCÜ PİYASASI GÖSTERGELERİ: İŞSİZLİK

| | | İŞKUR Kaydı | | |
|----------|-------|-------------|-----|--------|
| | | Var | Yok | Toplam |
| Cinsiyet | Kadın | 143 | 59 | 202 |
| | Erkek | 141 | 157 | 298 |
| Toplam | | 284 | 216 | 500 |

Son 5 Yıl İçindeki İşsizlik Deneyimi

| | Frekans | Yüzde |
|-----------------------|---------|-------|
| İşsizlik Deneyimi Yok | 80 | 16 |
| 6 Aydan Az | 93 | 18.6 |
| 6 Ay - 1 Yıl | 104 | 20.8 |
| 1 - 3 Yıl | 86 | 17.2 |
| 3 Yıl ve Daha Fazla | 137 | 27.4 |
| Toplam | 500 | 100.0 |

İŞGÜCÜ PİYASASI GÖSTERGELERİ: İŞSİZLİK YERİNE...

| | Frekans | Yüzde |
|--|---------|-------|
| Ek Eğitimler Alırım | 61 | 12.2 |
| Kendi İşimi Kurarım | 48 | 9.6 |
| Eğitimime Devam Ederim | 42 | 8.4 |
| Başka Bir Şehirde Çalışırım | 24 | 4.8 |
| Farklı Bir İşte Çalışırım | 112 | 22.4 |
| İstediğim İş Aramaya Devam Ederim | 32 | 6.4 |
| (Erkek Katılımcılar için) Askere Gitmeyi Tercih Ederim | 13 | 2.6 |
| Sigortasız Çalışmayı Kabul Ederim | 110 | 22.0 |
| Sigorta Priminin Düşük Gösterilmesini Kabul Ederim | 41 | 8.2 |
| Çalışmam, Evde Otururum | 16 | 3.4 |
| Diğer | 1 | -- |
| Toplam | 500 | 100.0 |

ARAŞTIRMADAN ELDE EDİLEN BULGULAR

- o Katılımcıların yüzde 63.6'sının düşük eğitim düzeylerine sahip olması, söz konusu gençlerin istihdam edilebilirlikleri bağlamında dezavantajlı bir durum ortaya koyuyor. Dahası, mesleki yeterlilik belgesine sahip olan katılımcıların oranı da son derece sınırlı.
- o Bölgedeki işletme yapısı, ekonomik yapı ve istihdam olanakları dikkate alındığında, yaratılan işler yüksek nitelik ve dolayısıyla yüksek eğitim düzeyleri gerektirmiyor.
- o Gerek bölgede yaşanan terör olayları ve çatışma ortamının, gerek işgücü piyasası tarafından sunulan kısıtlı iş imkanlarının etkisiyle bölge gençliğinin iş aramak ve daha iyi bir hayat kurmak ideali ile başka bölgelere göç etmek istemesi durumunda, sahip oldukları düşük nitelik düzeyleri işgücü hareketliliği potansiyellerini olumsuz yönde etkileyebilir.

ARAŞTIRMADAN ELDE EDİLEN BULGULAR

- o Bölgede yaratılan işlerin genel özellikleri, özellikle yükseköğretim mezunu gençler açısından istihdam imkanlarını sınırlayan bir unsur.
- o Bu durumun işgücü piyasasında uyumsuz eşleşme problemine yol açabilmesi ve yüksek işsizlik baskısı, özellikle yükseköğretim mezunu gençleri niteliklerinin altındaki ve/veya eğitim alanlarıyla uyumlu olmayan işleri kabul etmek ile işsiz kalmak ya da işgücüne dahil olmamak şeklinde iki kötü seçenek arasında tercih yapmak zorunda bırakıyor olabilir.
- o Katılımcıların sosyo-ekonomik durumlarının en temel göstergesi olan hanehalkı özellikleri, araştırmaya dahil olan gençlerin genellikle düşük gelirli ailelere sahip olduklarını ortaya koyuyor.
- o Hanehalkı içinde gelir getirici bir işte çalışan fertlerin sayısının çok sınırlı olması, Sur bölgesi işgücü piyasasının sadece gençler için değil, yetişkin ebeveynler ve diğer aile üyeleri için de yeterince istihdam olanağı yaratamadığını gösteriyor.

ARAŞTIRMADAN ELDE EDİLEN BULGULAR

- o Katılımcıların yüzde 33.1'inin istihdamda.
- o Türkiye işgücü piyasasındaki genel eğilimlere benzer şekilde, istihdamda yer alan katılımcılar arasında cinsiyetler açısından ciddi farklılıklar söz konusu. İstihdamda yer alan 165 katılımcının sadece 22'si kadın. Yani, araştırma kapsamında kadın istihdam oranı yüzde 10.9'dur. Bu oran, erkek katılımcılar için yüzde 48 düzeyinde.

ARAŞTIRMADAN ELDE EDİLEN BULGULAR

- o Katılımcıların yüzde 49'u aktif olarak bir iş arıyor, buna karşılık yüzde 51'i halihazırda istihdamda olması ya da diğer nedenlerle iş aramıyor.
- o Katılımcıların işsiz olmalarının arkasında yatan nedenler arasında bölgede yeterince iş imkanının olmaması, belirli bir mesleğe veya meslek belgesine sahip olmama, iş bulma açısından kendisine referans olabilecek çevre/ tanıdıklara sahip olmama gibi hususların ön plana çıkıyor.

ARAŞTIRMADAN ELDE EDİLEN BULGULAR

- o Son 5 yıl içinde yaşanan işsizlik deneyimi eğitim düzeyleri açısından incelendiğinde ise daha yüksek eğitim derecelerine sahip olan katılımcıların uzun dönemli işsizlik riski ile daha az karşı karşıya kaldıkları ortaya çıkıyor.
- o Yükseköğretim mezunu katılımcıların neredeyse yarısının (yüzde 46.9) bir yıla kadar işsizlik deneyimine sahip olması, Türkiye’de çok sayıda eğitimli gencin işgücü piyasasına giriş aşamasının bir işsizlik dönemi ile başlamakta olduğunu gösteriyor.
- o Eğitimde geçirilen sürelerin tek başına bireylerin ne öğrendiğini ölçmeye yetmediği ileri sürülebilir.
- o Araştırma kapsamında yükseköğretimi tamamladıktan sonra ilk kez işgücü piyasasına katılan yaklaşık her iki katılımcıdan birinin piyasada 1 yıla yakın süreyle işsiz kalması, eğitim sisteminin çıktılarının işgücü piyasasındaki karşılığı açısından soru işareti yaratıyor.

ARAŞTIRMADAN ELDE EDİLEN BULGULAR

- o Türkiye'deki genel eğilime benzer şekilde, çok sayıda genç katılımcının işgücü piyasasına giriş aşamasının bir işsizlik dönemi ile başladığı ileri sürülebilir.
- o Eğer söz konusu işsizlik dönemi uzun sürmüŖse, gençler işgücü piyasasına geçici, kayıt dışı veya nitelik düzeylerinin altındaki işlerle adım atmakta ve ancak sonrasında kayıtlı bir sektöre geçebiliyor.
- o Kayıt dışı istihdamın yüksek olması ve istihdamdaki her üç gençten ikisinin kayıt dışı çalışması, söz konusu durumun gençler tarafından işgücü piyasasına giriş için ara bir basamak olarak algılandığını gösteriyor olabilir.

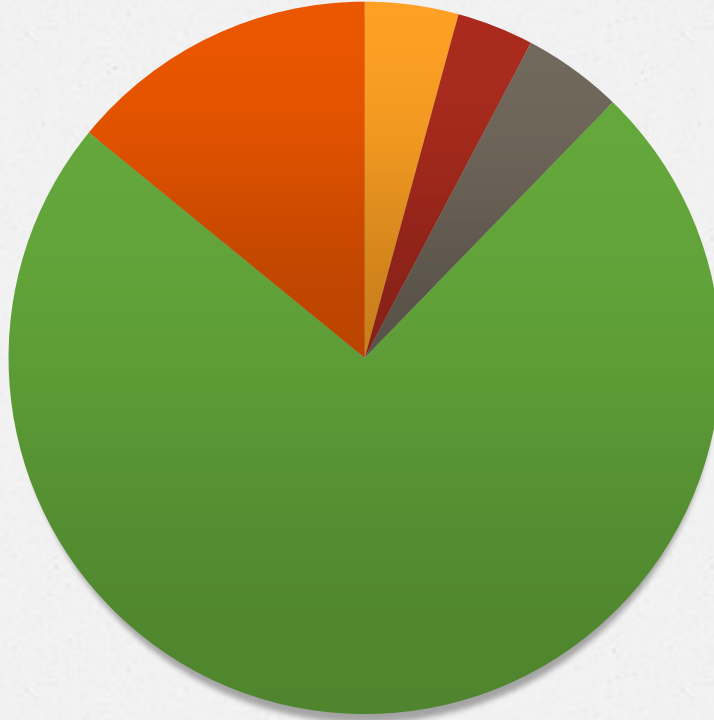
ARAŞTIRMADAN ELDE EDİLEN BULGULAR

- o İş bulamayan veya çok düşük nitelikli, kayıt dışı, geçici ve düşük gelirli işlerde çalışan bazı gençlerin *işsiz kalmak yerine ne yaparsınız* sorusuna vermiş oldukları yanıtlar, çok daha tehlikeli bir durumun varlığına işaret ediyor.
- o AraŐtırmacı gözlemleri özellikle hırsızlık vb. yasa dışı faaliyetlerin bazı katılımcılar tarafından *herhangi bir meslekten bahseder gibi* iŐsizliğin alternatifi olarak görüldüğünü ortaya koymuş durumda.

ARAŞTIRMADAN ELDE EDİLEN BULGULAR

- o İŞKUR tarafından yrtlmekte olan Toplum Yararına Programların taŐıdıđı istihdam potansiyeli dikkat çekici.
- o Son dönemde bölgede yaşanan terör olayları sonrasında TYP bölge gençliği için en önemli *iş kapısı* (neredeyse devlet memurluğuyla eŐ değere sahip bir istihdam firsatı) olarak algılanıyor.
- o İŐgücünün nitelik ve beceri düzeyini artırarak istihdam edilebilirliğini geliŐtirmek amacını taşıyan mesleki eğitim kursları ile işbaşı eğitim programlarından yararlananların sayısı daha düşük.
- o Oysa söz konusu programlar, katılımcıların işsiz olmalarının temel nedenleri arasında sayılan *mesleksizlik* ve eğitim düzeyleri itibarıyla söz konusu olan *niteliksiz/ düşük nitelikli olma* sorunlarıyla mücadele açısından büyük önem taŐımakta.

İŞGÜCÜ PİYASASI GÖSTERGELERİ: DİYARBAKIR, SUR İÇİ BÖLGESİNDE YÜTÜRÜLEN ATIF İŞGÜCÜ HİZMETLERİ, 2016



- Mesleki Eğitim Kursları
- Girşimcilik Kursları
- İşbaşı Eğitim Programları
- Toplum Yararına Programlar
- İşsizlik Sigortasından Faydalananlar

ARAŞTIRMADAN ELDE EDİLEN BULGULAR

- o AraŐtırmacı gözlemlerinden yola çıkılarak üzerinde durulması gereken hususlardan bir diğeri, katılımcılar arasında özellikle daha genç yaşta (15 -19 yaş grubu) olanların, çalıŐmayan baba ve iş bulamayan anneden sonra – hatta çoğu zaman anneden bile önce – okulu bırakarak işgücü piyasasına girmek zorunda kalmaları.
- o Söz konusu gençlerin, erken yaşlarda örgün eğitim sisteminden çıkmaları ile yetenek ve becerilerinin farkında olmamaları, *ne iş olsa yaparız* düşüncesiyle niteliksiz işgücü içinde yer almalarına yol açıyor.
- o Bu durum da gençler açısından zaten daha sınırlı sayıda istihdam olanağı yaratan işgücü piyasasındaki yapıyı daha da dezavantajlı hale getiriyor.
- o Sonuç: “Sur”larla çevrili işgücü piyasasında *ne iş olsa yaparız* gençliğinin hakimiyeti...

ARAŞTIRMADAN ELDE EDİLEN BULGULAR

- o Bölgede yaşanan terör olayları ve çatışma ortamı, işini kaybeden hane reisi erkeğin yerine eşinin işgücü piyasasına dahil olmasına yol açmış.
- o Ancak söz konusu kadınların istihdama girmesine sadece İŞKUR aracılığıyla yürütülen Toplum Yararına Programlar kapsamında izin veriliyor.
- o TYP'lerin ve dolayısıyla İŞKUR'un bölgede adeta *tampon* bir fonksiyon üstlendiği, bunun da sosyal yapının korunması açısından son derece önemli olduğu söylenebilir.

ARAŞTIRMADAN ELDE EDİLEN BULGULAR

- o Bölgede yaşıayan gençler daha çok hizmetler, işletmecilik, tekstil, temizlik, eğitim, kişisel bakım, sağlık, inşaat, gıda ve çocuk bakımı gibi alanlarda çalışmak istiyor.
- o Asıl şaşırtıcı olan hangi sektör/ meslekte çalışmak istediği sorulduğunda 79 katılımcı *fark etmez* yanıtını vermiş olması.
- o Göz ardı edilemeyecek sayıda genç ne yapmak istediğini tam olarak bilmiyor ve söz konusu gençlerin geleceğe ilişkin beklentileri de belirsiz.
- o Bölgede yaşıayan ve örgün eğitime devam eden gençler açısından okullar aracılığıyla, okuldan ayrılmış olan ve halihazırda işgücü piyasasında emeğini arz etmek için hazır bulunan gençler bakımından ise yaygın eğitim yoluyla mesleki eğilime göre yönlendirme ve kariyer rehberliği faaliyetlerinin gerçekleştirilmesi büyük önem taşıyor.
- o Aksi takdirde, mesleksizlik sorunu daha da derinleşecek ve kalıcı hale gelecek.

ARAŞTIRMADAN ELDE EDİLEN BULGULAR

- o Katılımcıların yüzde 30.8'inin çeœitli kurum ve kuruluşlar tarafından yürütölmekte olan iş ve meslek programlarından haberdar.
- o Buna karşılık, her on katılımcıdan 7'si söz konusu programlardan haberdar değil.
- o Bu durum, istihdama erişimde gençlerin elindeki fırsatların sınırlı kalmasına yol açıyor.
- o İş ve meslek programlarına ilişkin farkındalık düzeyi cinsiyetler açısından ele alındığında, kadınların erkeklere oranla daha yüksek farkındalığa sahip olduğu görölüyor.
- o Çeœitli kurum ve kuruluşlar tarafından yürütölmekte olan iş ve meslek programlarından haberdar olduğunu belirten kadınların oranı yüzde 38.6'yken; aynı kategorideki erkeklerin oranı yüzde 25.5 düzeyinde kalıyor.

ARAŞTIRMADAN ELDE EDİLEN BULGULAR

- o Ne iş yapmak istediği sorulduğunda *fark etmez* cevabını verenlerin katılımcılar içindeki payının dikkat çekici düzeyde olduğu gerçeğinden hareketle, gelecekte ne yapmak istediğini bilmeyen veya ne yapacağına henüz karar vermemiŐ olan gençler için girişimcilik bir kariyer alternatifidir.
- o Her 10 katılımcıdan 4'ünün kendi işini kurmak istiyor.
- o Ancak katılımcıların kurmak istedikleri iŐlere bakıldığında, inovasyondan ve yenilikçilikten uzak, katma değeri görece düşük ve sınırlı istihdam potansiyeli taşıyan işler yapmak istedikleri görölüyor.

ARAŞTIRMADAN ELDE EDİLEN BULGULAR

- o Katılımcıların mesleki eğitim programlarına dahil olmak istememesi açısından ön plana çıkan nedenler;
 - Programların katılımcının ilgisini çekmemesi (yüzde 41.7),
 - Program sonrasında da bir iş bulabileceğini düşünmemesi (yüzde 19.3),
 - Önceliğinin gelir getirici bir iş bulmak olması (yüzde 9.6),
 - Katılım için vakti olmaması (yüzde 7).

SONUÇ: HUYSUZ, ÖFKELİ VE TUTKULU GENÇLİK İÇİN...

- o Bundan yaklaşık 2300 yıl önce Aristo gençleri *huysuz, öfkeli ve tutkulu* olarak tanımlamıştı...
- o Aristo'ya göre, gençlerin çok sayıda istekleri, yüksek amaç ve idealleri vardır. Gençler bu istek ve ideallerin önündeki en küçük engele bile katlanamaz yapıdadırlar.
- o Aristo'nun tanımlamalarında yola çıkarak, amaç ve ideallerine ulaşamaması sebebiyle ümitsizliğe kapılan gençlerin toplumsal açıdan risk taşıyan, huysuz ve öfkeli bir nüfus grubuna dönüşmemesi için potansiyelleri, yetenekleri, nitelik ve becerilerine uygun işlerde istihdam edilmeleri büyük önem taşıyor.

SONUÇ

- o Genç işsizliği ile mücadele edilmesi ve gençler için daha fazla iş imkanı yaratılması son derece önemli.
- o Bölgenin kendine özgü koşulları düşünüldüğünde, bölge gençliğinin kötü alışkanlıklardan, yasa dışı faaliyetlerden ve terörden uzak tutulabilmesi açısından istihdamın üstlendiği fonksiyon kritik.
- o Bölge gençliğinin mesleksizlik sorunu çözülmeli.
- o Bu çerçevede, gençlerin mevcut ve potansiyel iş imkanlarına erişimini artırmak amacıyla düzenlenebilecek olan mesleki eğitim programlarına büyük ihtiyaç var.
- o Katılımcıların örgün eğitimden kazanmış oldukları nitelikler de göz önüne alınarak, yaygın eğitim yoluyla düzenlenecek olan mesleki eğitim programları mesleksizlik sorununun çözümünde önemli katkılar sağlayabilir.



Teşekkürler...

*2017'nin ülkemiz ve tüm insanlık
için daha iyi bir yıl olması
dileğiyle...*

isilkrnz@gmail.com
sertac@meksa.org.tr